

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§.2. Abijt Iesus trans mare Galilææ. Seceßit Dominus in desertum mortem deplangens sui Præcursoris, requiem suis tribuens Apostolis, & dum oculos suos sublivat, nostros componit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53104](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53104)

præfens descripsit miraculum: cum iam illud
Matth. 24. alij tres fusè descripserint. D. Matth. D. Marc.
Marc. 6. D. Luc. Sic est, quod, ut dixit David, expediens fuit scribere mirabilia, quæ Deus in suorum operatus est beneficium, & posterorum tradere memorie, ut ex illis eorum spes foueatur, eamque discent in Domino collocare. *Narrantes laudes Domini, & virtutes eius, &c. Ut ponant in Deo spem suam, & non obliuiscantur operum Dei.* Porro sufficiens huic videbatur esse consuetum, scribentibus hoc miraculum tribus alijs Euangelistis. Ut quid igitur commemorat illud D. Ioannes? Advertit hic Euangelista rem omnino singularem, quam & alij notant Euangelistæ: cum enim sit hoc miraculum adeo stupendum, in conspectu factum Apostolorum, ita in proprijs ipsorum manibus ut dicere possimus, quod illud, & proprijs conspexerint oculis, manibusque contrectarint, quo clarè dignoscere poterunt, qua Christus suis sollicitudine subueniat oppressis indigentia: confesum nihilominus illius sunt oblit: ita ut eadem ipsa rursus tempestate non leui iactari, nec huius vel semel prodigij meminerint, nec Christi potentia, nec anxie cura, qua suis inopia piellis opitulatur. *Non intellexerunt de panibus: erat enim cor eorum obtusatum:* Insuper & omnem spem salutis diffusi abiecerunt. Noluit D. Ioannes quod si sanctis illud contigerit Apostolis, multo magis nobis euenturum: ut necessitate, fameque coangustati in querelas effundamur, & nobis spes sit defutura, quam iustum est, in diuinis eius atque potentissimis manibus conueniamus, & dum non videmus unde nobis panis vestisque proveniat, ne nimis anxie conturbemur. Ideo licet illud ceteri descripterint, ipse tamen hoc etiam enarrat: ut tunc, ô obarissime, tenacius inligat memorie, disceatque Deo confidere, nec non tibi sit firmiter persuasum, quod si illi serueris, nullum tibi alimentum, aut vitæ huius miseræ transigentæ necessaria defutura.

§. 2. Abijt Iesus trans mare Galilææ. *Secessit Dominus in desertum mortem deplangens sui Præcursoris, requiem suis tribuens Apostolis, & dum oculos suos subleuat, nostros componit.*

4 Pædicabat Dominus in ciuitatibus maris Galilææ a iacentibus, quod stagnum erat ex fluuio Iordane constatam adeo mag-

num, ut mare diceretur: secessurus autem in desertum collaterale monti Hermon, qui ad alteram partem maris sinu adiacebat, velut mediz hinc; nauim cum Discipulis ascendit, eoque proficiscitur. D. Chylostom. a. D. Hieron. b. D. August. c. Colligunt ex Euangelistis Mattheo & Luca, quod eo secesserit ob mortem D. Ioannis Baptistæ, quem Herodes decollauerat in celuios sui iustum aduitem reprehensorem. Molestè tulit Dominus hanc præcursoris sui, & fidelissimi amiei necem; & quem iuuentem celebri illo sermone in eius laudem dicto honorauerat, dicendo: quod arundo non esset ventis agitata, sed Propheta esset & plus quam Propheta, Angelus à Deo promissus & missus, tandem quod inter natos mulierum ceteris esset superior, & c. Illum quoque iam mortuum veluit honorare signis adeo notabilibus doloris, quem ex eius morte contraxerat, ut voluerit ipse esse, qui eius funus honoraret. Fuit D. Ioannes Christi præcursor in vita, & eiusdem esse debebat in morte. Res omnino singularis in Christi morte futura erat; scilicet: quod licet omnes creaturæ Christi amorem deplangerent demonstrationibus illis, quas etiam singulæ præferrent: terra contremiscescet, petre scindentur, aperirentur sepulchra; sol tamen, quo inter creaturas nulla veniunt quem videmus sua presentia mundum exhilarare, singulari quodam modo Christi lugeret supplicium: vnde recedendo tribus mundum inuoluit tenebris, seque ab hominum conspectu velut marens subtraxit. *Obscuratus est sol,* nigramque induit pepulum, clarissimos contraxit radios, à mundo secessit, quo pariter & stellæ obtenebrabantur.

Voluit Christus Dominus suum honorare præcursorem, & non per illud, quod sol iste materialis, stellæque in sensibiles eius morti condolerent, maremque ostenderent claros suos subtrahendo radios: sed quod ipse Baptistæ funus celebraret, qui verus sol est iustitiae, cum ipsis stellis, sanctissimis inquam suis Apostolis: qui in tante tristitiae signum fulgidissimos docturæ lux lucisque colligit radios, similes de discipulorum, quos stellæ dixit: & cum illis deserta petit inuina, quibus liquidò designat quam grauius mortem Ioannis Baptistæ patitur. Si hoc honori tribuitur strenuissimo duci Abner, & patuit quam digna fuerit mors eius uenijs, eo quod perfidi Iob occisus insidijs ex ambitiosa cupiditate, pheretrum eius lugens David sit comitatus pellis indutus, regni sui stipatus

Ho. 30. in Euang. b. In c. 14. Mat. c. L. de cõsensu Eu. c. 45.

Luc. c. 23. 45.

II. Sol Christi mortem luxit, & Christus sol iustitiae D. Ioannis.

2. Reg. 3. 5.

stipatus optimatibus; nullo magis hoc modo in honorem cessit Baptista; quod proditoris occisus machinis, quas illi Herodes sacrilegus struxerat ob redargutum ab ipso (quod ferre dedignabatur; adulterium; ab i; fo celorum Rege deplangitur, qui trillitia, pulloque vestitus, sui regni stipatus magnatibus honestas celebrat exequias, dum cum illis moriens deserta petit solitaria.

III. Secedit Christus ut Apostoli si à labore requiescerent.

Marc. c. 6. 31.

IV. Deus nō est ut Pharaon, durus Dominus

Exo. c. 14.

Thren. 5. 5.

Ps. 85. 5.

Ps. c. 13. 1.

Aliam eius secessus affligat. D. Marcus rationem, nempe: ut à labore Discipulos suos vel parum recrearet. Illos miserat predicare, in eoque ministerio satis graunter laborarant: vnde ex labore fatigati reuertit; Domino narrant quam pro'pero cuncta euentu sue cessarunt. Ex hoc, & prodigijs, quæ Dominus operabatur, tanta confluit multitudo, ut comprimerentur, nec locum haberent refectiois. *Erant qui veniebant, & redibant multi, & nec spatium manducandi habebant.* Illos ut Christus conspexit labore confraatos, compatiens ait. *Venite scorsum in desertum locum, & requiescite pusillum.* Sic benedictus Deus in omnia secula, qui tam particularem tuorum getis curam, ut fatigatos illos concipiens & famescentes, precipias, ut scorsum, pusillum requieturi secedant, vires reparent lapsas, & manum ab opere reuocent iam fatigatam. Opinantur aliqui Deum seruis suis seuerum esse & inmitem, quique illis non permittat nec respirare, animo sique resumere. Illi considerant ipso Pharaone duritatem, qui adeo continuo miseris Iraelitis labore fatigabat, ut nec momento temporis à labore requiescerent, in granibus illis operibus colligendilutum; cespites luteos, domosque componendi: postea vena iam absoluto nulla lassus dabatur requies, sed virgæ eadebatur, ut crosi & flagrones increpabantur: quibus omnibus. *Ad amaritudinem perducebat vitam eorum.* Illi uerpendunt, ut alterum Nabuchodonosor, qui ferreis vinculis constrictum Dei populum, carentisque gravatum iniustius opprimebat, sed nec requiem locumque dabat respirandi. *Lassis non dabatur requies,* plangit Ieremias. Talis autem non est Deus, sed qualis à Dauid describitur, qui eum probè nouerat: *Tu Domine suauis & mitis,* qui suos labore fractos concipiens ipse præparat, præcipitque manum ab opere tollant & in deserta secedant capturi refrigerium, ubi nullus eos inquietet. *Venite in desertum locum & requiescite pusillum.* Hoc est quod ait Apostolus Deum à seruis suis requirere. *Rationabile sit obsequium vestrum.* Ut, quando ieiunas, tuam sumas refectio-

tionem: ita ut carnem ieiunio mortificandâ, vitam conferes incolorem: si quando cruentis, laborque te cruciet, paululum secedas, & requiem totum capias (ecclesiast), ne reipsum inermas.

Quinimo ad hoc festum Dominus instituit Sabbati, ut dum homo per continuos sex septimanæ dies insudet operi, septimum dediceret quieti, non solum animæ, sed & corporis: si sicutio-militer & annum præscripsit septimum quieti nis Sabbati: terra; præcepit enim ut si sex illam annis colerent, septimo nec occiderent nec ararent, sed senerent requiescere. Qui hanc curam de terra suscepit, tempusque illi voluit præscribere quietis, hanc multo magis suis vult famulis assignare. Nec credidit eius repugnare voluntati, ut transacto longo ita quoque ieiunio. *Quadragesimæ, cum lacrymis mentis que poenitudine reipsum exhilares, honestamque sumas in Paschate recreationem.* Verum illud aduerte quod suis ait A postolis. *Requiescite pusillum:* non enim tanta debet esse requies, quæ laborem superet, qualem vos capitis; & Iudæus quidam exprobrabat, quod Christianus diem unum ieiunij, triduo compensaret epularum: hodie, quia posttridie est ieiunatum: ipso die ratione ieiunij & sequenti quia rei nant. Quoties contingit, quod ex consideratione vertiginis capitis tui te ipsum trahas securitatis, & via quidem die, quia tibi dolet caput, & tribus ne tibi doleat, & si x quia tibi doluit, ab operibus vacas pietatis, penitentia, vigiliarum, omnibusque virtutis exercitijs: ieiunium intermitas, & reipsum excipias quàm potes lauitissimè? *Requiescite pusillum, ait Dominus, labore fatigatis.* Ex hac igitur ratione cum Discipulis suis secessit, ubi possent pusillum requiescere, eaque mente cum illis iam ascendit desertum ingressurus, quod ab altera parte stagni illius distabat. Ut illos vidit turba vela dare, lo eumque quod tendederent suspicata, terra iter suscepit per oram maris, idque multi tanta diligentia, ut nauis appulsam, qua Christus vehebatur, anteverterunt. Ita D. Marcus. *Viderunt eos abeuntes.* Et cognouerunt multi, & pedes eorum de omnibus ciuitatibus concurrerunt illuc, & præueniunt eos. Appulit cū suis Christus, ex nauis descendit, & licet multo edo conuenissent, ad montem petrexit, eiusque descendit fastigium, donec sua permotus misericordia, proderit tanta multitudini benefacturus.

Cum subleuasset ergo oculos Iesus, & vidisset quod multitudo maxima uenit ad eum. Diuinos suos

suos Dominus attollit oculos, totamque conspexit populi turbam, quæ illuc eius desiderio conuenerat, & per omnes secuta fuerat vias infatigabilis. Hinc Saluatoris actioni, quæ oculos suscitavit, inhæret Theophilactus. Actio est illa, quam aliquoties Evangelista specificauit, vt non vulgarem Christi deliquent modestiam, maxime verò in oculis, quos ita communit in terram despectebat, vt aduertere licuerit, scribere, & immerare quos illos subleuarit. Cum autem eius actiones nostræ seruiant instructioni (teste D. Gregor.) illa docere nos voluit, quanti referat visus mortificatio, & oculorum compositio, ac retrinatio, qui non nisi conuenienti sussolli debent occasione in diuinum obsequium, aut proximi emolumentum. Hoc vnicè curat vir affatim diues, vt fenestras strictim occludantur, per quas ingredi possint latrones, ex arcis furaturum diuitias, ex hortis triticum, ex cellarijs vinum, primumque de domo sua frumentum. Quid credis esse oculos, nisi quasdam fenestras, per quas latrones ingrediuntur, quidquid habet homo boni & virtutis in anima, depredatur? Illac intrat diabolus deuastaturus, & illac mors vitam perditura spiritualem. Hoc (inquit D. August.) indicauit Ieremias his verbis. *Mors ascendit per fenestram nostram.* Quia diabolus intravit, vt tantam diuitiarum raperet abundantiam, quam primæua nostra Mater possidebat in corde suo Eua: qua mors, vt illi vitam totique humano generi adimeret, nisi per illas fenestras? Appositè hoc descripsit Spiritus S. *Vidit igitur mulier, quod bonum esset lignum ad vscendum, & pulchrum oculus, aspectuq; delectabile.* Ponderes illud, igitur: est etenim notula conclusionis quod si conclusiue scire velis qua mors intrauerit, & quales fuerint eius præmissæ, noueris quod per mulieris oculorum fenestras intrauerit, quæ curiosa conspexit illud, quod illicitum erat ei desiderare, vade hæc secuta conclusio. *A muliere intium factum est peccati, & per illam omnes morimur.* Eleganter loquitur D. Bernard. cum Eua, & in ipsa nobiscum disputatis de damno, quod ex nimia in vltendi oritur curiositate. *Quid tuam mortem tam inerte intueris? Quis illo tam crebro vagantia lumina iactis? Quid spectare libet quod manducare non licet? Oculos, inquit, tendo, non manum. Non est interdicitum, ne videam, sed ne comedam. Hoc & si culpa non est, culpa tamen indicium est: te enim intenta ad aliud latenter intueris in cor tuum serpens illabitur, blandè alloquitur, blandiendi rationem, mendacijsi-*

morem composit. Qua subingressus est Diabolus, & spes Dauidis immensas ablaturus spirituales, nisi per oculos? Sic enim testatur Spiritus S. *Vidit igitur Dauid mulierem se lauantes ex aduerso.* Quæ patuit ingressus ruinæ in pectus seniorum Babyloniæ nisi per oculos, quibus Susanna pulchritudinem, vultusque elegantiæ impudicè sunt conspicati? *Videbant eam senes quousque ingredientem, & de ambulante, & exarserunt in concupiscentiam eius.* Quæ perditio accessum inuenit adeo liberam in pectus Apostoli, nisi per oculos, quibus vidit & varem a pendit vnguenti à Magdalena effusi, & oculorum eius sibi concupuit, dicens: *Vt quid perditio hæc?* *Quare vnguentum hoc non vngi trecentis denarijs, &c.* Hinc vates ingemuit Ieremias, *Oculus meus depredatus est animam meam.* Quinimo & tu ingemiscetes, si considerares, vnde tanta tibi damna proveniant. Quia diabolus in cor tuum intravit, animamque perdidit, dum te permouit, vt aliam tibi desinires, eius impugnares pudicitiam, nisi quod illam fueris liberis intutus? Quia fatanas cor tuum ingressus est, dum te varijs agit desiderijs, & molestijs machinando qua ratione possis alteram obtinere, nisi quod oculos tuos liberè vagari permisisset in illam conspiciendo? Hinc discere quam tibi sit perniciosum quod ais: videamus, spectemus quæ in plateis, forisq; vehunt conspicienda. Quid te credis agere? Animæ tuæ fenestras aperis, quod liberum habeant accessum illi, qui eam sunt perdituri; illamque perdunt inhoneste cogitationes, turpes imaginationes, alterius figuratum urbanitas, cordis tui prædones: hic ignis est animam consumens, hic ille diabolus, qui te sæpe numero eius perturbat, quod videris, memorie representatione.

Falco auis est rapax & audax, quæ ad illa conuolat quæcumque videt, & quilibet obiecto commouetur, vt autem falco conuolat caputem illi inijcitur, quo illi velantur oculi, ne illud videat, ad quod continuo rapax aduolat, & tantummodo illi auertitur, quando videre debet aut columbam, aut perdicem: etenim tunc conuertit, vt illas insequatur, vnguibulque comprehendat. Est cor nostrum falco audax, quidquid videt, appetit, ad omnia conuolat, omnia desiderat. Si Holofernes pulchritudinem Iulith conspiciat, eiusque gressuum compositionem, si Achab fertilem Naboth vineam; si Iudas pecuniam, quam potest a Iisapha: Experti venatores hoc vtuntur remedio, vt caput eum oculis inijciant, ne per illos videat nisi feram quam in-

In cap. 6. Iohannis,

VI. Christi oculorum compositio nota-
tio nota-
tio

VII. Oculorum custodia.

Ierem. c. 9. 21. Scrm. 240. de Temp. c. 4.

Gen. c. 3. 6

Ecclesiast. 25. 33. Tract. de grad. hum. in primo, qui est curiosus, D. B. m.

Dan. 13. 8

Mat. 26. 8
Mar. 14. 4
Ioh. 12. 5

7 VIII. Similitudo de falcone.

Zob. 31
IX.
Sancti
expe-
tierunt
oculo-
rū ca-
citatē.
Apud
Saurum
To. 5. 19
Octob.
Apud
Saurum
To. 5. 9
Novēb.
Ho. 29.
X.
Gētilēs
ā culto
dia oca
lorum
cōmen-
dantur.
Vult Xē
nophā-
tem. 1. 7
Pedra
Cyri.
In Apo-
stolorū
gentes
c. 46.
TERT.
XI.
Demo-
citus
sibi o-
culos
eruit.
Refert
Varrō.
Abi. m.
Sā.

feratur; scilicet id quod in pauperum debet esse subsidium, in laborantium quietem, in obsequium & honorem diuine maiestatis. In tibi grale caputium hinc Falcom Iob iniecerit: *Pepergi faceretum oculis meis: ut ne cogitarem quidem de virgine.* Ne scilicet corde precipitaret, nec impudicus iuriam aperiret cogitationibus, oculos concludit: quia sunt enim quæ vident, tales sunt & cordis cogitationes. Hoc caputium suis volebat iniicere gloriæus Aquilinus Episcopus Ebricentis, qui damna formidans, quæ ex apertis oculis cordis suo poterant accidere, feruentius & perpetuis orationibus hoc à Domino se consecutus, ut illi oboccarentur, qui postmodum præ gaudio subiciens aiebat: *luteo latere mihi Dominus fenestras occlusit, quibus cor meum egrediebatur; & per quas in animam meam mors proleat introire.* Idem accidit D. Audomaro Episcopo Morinensi de quo dicendum.
Est autem hæc doctrina adeo conspicua, ut & gentiles ipsi eam agnouerint, imo & in praxim redegerint. Ita legimus quod Scipio Africanus videre noluerit uxorem equitis nobilissimi hispani, quam bello ceperat, & mulierem ferebant esse venustissimam. Rex Cyrus mundi provincias armis sibi subiugans similiter videre noluit Panthram reginam Susæ & uxorem Abtradate ciuitatis imperatoris, quam deuicerat. Nec Alexander uxorem admisit coram se regis Darij, quem bello victum superauerat. Prope prodigium est, quod antiquus narrat Tertullianus de celebri Philosopho Democrito. *Democritus excecavit seipsum, quod mulieres sine concupiscentia aspiciere non posset.* Licet autem Tertullianus circa hoc illum impugnet: porro Lactius, qui eius vitam conscripsit ex quo sumpsit Tertullianus, asserit hoc eum fecisse, ne mulierum, quas uiderat, species eius turbarent animam, studiisque Philosophiæ forent obstaculo. O facinus admirandum, quod tanti Philosophus studia faceret Philosophiæ, ut ne species formosarum mulierum, quæ per oculos intrabant, mentem aliò destituerent, illos eruit, quasi occludere uolens luteis portis lateribus per quas rapax inuabat suorum latro studiorum! Quod tibi agere conuenit o Christiane, cernens quod per illos intret illud diuinæ fur gratiæ, qui dona tibi eripiat celestia, diuitias inestimabiles, vitamque animæ deprædetur: vitio versatur illi, quod oculos effoderit: hoc etenim illicitum est homini: porro tenetur Christianus ad imitandam Hieron. Bap. de Lamza, Tom. III.

tionem Christi sues componere, mortificare, refrænare, ne pro uordicato suo desiderio sese sticillat, & in occasionibus, in quibus agitur de animæ perditione referentur.

S. Scripturæ norunt canidati, quod Spiritus Sanctus narrae de ouibus laceb. Qui con- Allegoria ho. oblectus Angelico, eorum oculis spectan- Ex visu o- das obtulit diuersorum uirgas colorum: indu- riantur; bium enim erat, quod cor forme fieret illi, imagina- quod oculis spectabant, id quod ventre concu- uationes. pietant, & sic se res habuit: tales enim in ani- ma concipies imaginationes, & tales per il- lam representationes transuolabant, qualia e- runt, quæ uideis, & in quæ destiteris oculos: quod ipsa docens experientia: quæ enim in tua formatur & concipitur imaginatione, quodque tibi representatur, conformis est huius pulchri- tudini, & alterius comitati, & illius ueritatati, quam uidisti. Hinc poteris intelligere, quantum tibi referat modesta oculorum compositio, quæ quietem in anima consequaris, nec illam impugnet, aut deiciant formæ, & figura, quas ex ijs, quæ uidisti, concepisti. Denique frequens est, ut per forum ambulando uentis reuoluentibus, paleæ, puluisque excitentur, qui tibi oculos excecant: atramen hoc superest remedium, si uel oculos claudas, uel manum superponas; ne in illos id inuolent, quod tibi multis postmodum diebus commoueat lacrymas: hæc etenim incuria Dauidis hoc faciendi, sinereque oculos suos liberrimè diuagari, materiam, illi præbuit ueritatum toto uiræ suæ tempore lacrymarum.

§. 3. Cum subleuasset oculos Iesus & uidisset, &c. Oculos suos subleuauit, demonstrans sollicitudine in sustentando illos, qui eum sequuntur, & offenditur, si quis de illo dubitet: ut ostendit in Anania & Saphira, Moyses & Aaron.

Evangeliæ D. Mattheus & D. Marcus hanc scribentes historiam, quosdam annotarunt circumstantias lectu dignissimas: quod egressus Dominus de nauicula, & consistens in deserto, & mouit, diuitios suos subleuauit oculos, & omnem hanc populi videns multitudinem, eorum sit miserus. Et primum illis prædicauit, insignia docens illos mysteria regni suarum beneficium animarum, & demum corporum.

